

Specvlvm Privilegiorum Regularivm In Commvni

Pedro <de los Angeles>

Coloniæ Agrippinæ, 1681

Sectio III. An lex sufficienter publicata in locis debitis juxta sententias
relatas statim incipiat omnes subditos obligare nullâ postpositâ morâ à
die, seu horâ factæ publicationis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61715)

lenter, & vocat *publicationem aequivalentem*, quando typis impressa circumfertur inter majorem partem populi, vel alio modo nota est ipsi majori parti populi; at si æquivalenter non sit publicata majori parti populi, etiam si formaliter sit publicata solum Romæ, sentit esse improbabilem sententiam relataam, continereque intollerabilem errorem deductiones P. Præpositi; aliàs inquit Bulla Cænæ Domini, & ferè omnes aliæ solum Romæ obligarent, quia solum Romæ publicantur, quod absurdissimum est. Sed quidquid sit de censura, quæ satis acris videtur, vellem tamen, ut ipse P. Angelus Maria nobis explicaret, an illa major pars populi, ad quam notitia publicationis Romæ facta, debet pervenire, intelligenda sit de quolibet populo in particulari, an verò de majori parte populorum totius Ecclesiæ? An verò de majori parte subditorum in tota ditione Ecclesiastica, vel in qualibet Provincia? quod minimè explicat, nec miror, cum hoc ad praxim reducere, non solum difficillimum, sed ferè impossibile sit, ut inspicienti facile patebit, & optimè notavit P. Valentia, sed quia *num. 5. quest. 77.* insinuat requiri notitiam subditorum in majori parte cujuslibet populi, siquidem ibi ad peculiarem casum descendit, mihi valde difficilis videtur iste modus dicendi, & contra communem Theologorum, & Juristarum sententiam. Omnes enim affirmant, loquendo de legibus municipalibus, id est, quæ fiunt pro peculiaribus Provinciis, seu Diocæsiibus, quod sufficiat unica publicatio formalis pro tota illa Provincia facta in Curia, vel præcipua civitate, seu Metropoli illius, vel in

aliquo loco, secundum morem Patriæ, & illa sola sufficit, ut lex dicatur per se publicè, & solemniter edita, & publicata, & ut obliget per totum territorium, seu Provinciam, absque alia publicatione, aliàs non esset major ratio, cur exqueretur in quibusdam civitatibus, & non in singulis parvis locis, & quare in uno loco civitatis, & non in alijs, & sic oporteret in singulis Civitatibus, & terris, seu locis promulgari, quod est absurdum, & nullus dicit, quia nullus docet, quod publicatio debeat fieri, neque in majori parte populorum, neque subditorum, sed omnes fatentur vel sufficere publicationem factam in capite, seu Metropoli cujusvis Provinciæ, juxta primam sententiam, vel solum Romæ, juxta secundam; sed quænam ex his sententiis (cum utraque probabilis appareat) habeatur ut probabilior, ex dicendis sectionibus sequentibus constabit.

S E G T I O III.

An lex sufficienter publicata in locis debitis, juxta sententias relatas, statim incipiat omnes subditos obligare, nullâ postpositâ morâ à die, seu hora facta publicationis?

1. *A*liqui Doctores affirmant, & 250.
probant ex *Gloss. in Clement. 2. de heret. vel. Ex tunc*, & insuper, quia legislator potest hoc modo obligare, si id expressè velit, & declarat; cum jam lex supponatur perfecta in ratione legis per promulgationem, & cum sua vi obligandi. Ergo eo ipso quod lex per voluntatem legislatoris non limitetur, nec

N

impe-

impediatur absolutè lata & promulgata, statim omnes obligabit., non secus; ac si expressè diceret *ex tunc*, vel *ex nunc*: Licet à culpa, & pœna excusentur invincibiliter ignorantes; sic Parnormitan. in *Cap. 2. de constit. n. 7.* Felin. *ibidem num. 7. limit. 5.* Navarr. *conclus. 1. de const. q. 4. num. 15.* & in *summ. cap. 23. num. 44.* quos non pauci sequuntur.

251.

2. Alij verò persistendo in relata *Authentica*, ut novæ Constitutiones defendunt adhuc post factam debitam publicationem, legem etiam Ecclesiasticam, sine determinatione temporis prolatam, nullum obligare, nisi post duos menses à die factæ publicationis, in qualibet Provincia, ita Cardinalis Zavarella, Henricus Decius in *lect. 2. cap. 2. de const. Valentia 1. 2. disp. 7. q. 5. p. vers. Statutum, lex*, Reginald. *lib. 13. n. 152.* Emanuel Sa, *verb. Lex. Miranda in Manual. Tom. 2. q. 25. art. 4. conclus. 5.* nost. Andreas à Matre Dei *loc. supracit. punct. 6. §. 2. num. 91.* Molin. *Tom. 2. disp. 396. §. 2.* ducor, *circa finem*, ubi probat dictam *Authenticam* civilem statuentem nullam legem obligare, nisi post duos menses à die publicationis, in qualibet Provincia esse iustissimam, & valde consonam rationi, illamque saltem virtualiter esse acceptam à jure Canonico, ut tenet *Gloss. cap. 1. de concess. prabendæ*, *Verb. Post tempus*, & constat ex *Cap. 1.* non oportet, & ex *Bulla Pij IV. super publicatione Tridentini.* Insuper, quia quando jus Canonicum nihil statuit, recurrendum est ad dispositionem juris civilis in foro Ecclesiastico, illique standum, ut constat ex dictis de publicatione pro prima sententia.

3. Nihilominus dicendam est, legem Ecclesiasticam Generalem, post debitam publicationem, obligare statim scientes, & præsentem, absentes verò, seu distantes obligare post sufficiens tempus, ut morali, & politico modo ad illos noticia perveniat, vel possit per se pervenire, & non antea. Est expressa sententia D. Thom. 1. 2. q. 90. *art. 4. ad 2.* ibi: *Legem obligare in quantum ejus promulgatio in omnium notitiam per se, vel per alios pervenire potest.* ubi notat Cajet. hoc non debere intelligi de potentia logica, quæ non implicat contradictionem, sed de potentia physica, & politica, idest, secundum ordinem communem naturalè, & cursum politicum. Cum ergo publicatio legis facta in uno loco, non possit humano modo pervenire ad loca distantia, nec lex statim poterit obligare in omnibus locis suæ latitudinis; etiam si hoc intenderet Legislator, quia excederet ejus potestatem sic sentiunt Suar. *lib. 4. de leg. cap. 15. num. 15. & lib. 3. cap. 17.* Castro Palao *Tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 11. num. 7.* Doctus Montefinus *disp. 20. diff. 4.* Granad. *controvers. 7. tract. 3. part. 1. disp. 11.* Merola *disp. 3. de leg. cap. 3. dub. 8.* Donat. & alij communiter, & videtur expressè haberi in *Cap. 1. de const. in 6.* ubi dicitur: Quod lex, & mandatum nullos adstringant, nisi postquam ad notitiam pervenerit eorundem, aut post tempus infra, quod ignorare minimè debuissent.

4. Probatum ratione, quia ad actua-
lem obligationem legis, semper est necessaria notitia ejus, aliàs obligaretur subditus ad impossibile: Ergo ut possit lex obligare necesse est, ut per se loquendo

do, possit ad notitiam subditorum pervenire modo humano; nam ubi non est potestas ad media, neque ad finem erit; sed fieri non potest, ut facta promulgatione in uno loco, lex statim sciatur ab omnibus subditis, in toto loco jurisdictionis: Ergo impossibile est, ut lex statim obliget: Ergo necessario requiritur sufficiens tempus post promulgationem, ut notitia legis in toto territorio, per se loquendo, diffundatur, vel diffundi possit; itaque lex semel publicata, ubi oportet ex natura sua obligat, ubi moraliter, & humano, ac politico modo sciri potest, & sic in loco presentium statim: in alijs vero, intra tempus sufficiens, extendit suam obligationem, & notitiam, arbitrio prudentis computandam.

254. §. Ex quibus deducitur, *Primò*, quod si lex v. g. Matriti privatim, vel summissa voce proferretur in aula Regis, non potest habere vim obligandi Communitatem totius Matriti, quia non esset ita sensibiliter prolata, ut sit accommodata toti Communitati talis populi; imò etiam si in loco publico, ut in platea, & voce præconis, promulgaretur, non in instanti obligaret omnes Matriti habitantes, sed post aliquod tempus, in quo notitia pervenire possit moraliter ad omnes: quia sicut est impossibile, legem promulgatam Matriti, sciri Barcinonæ eodem momento temporis; ita est impossibile, quod lex promulgata in platea, in eodem instanti, sciatur ab omnibus Matriti commorantibus, unde sufficiens tempus prudentis arbitrio concedendum est, ut lex suam obligationem in omnibus, morali modo, diffundere possit.

255. 6. Deducitur *secundò*, quod etsi lex apponat particulam *ex nunc*, vel aliam similem, non ideo incipit simul obligare in toto territorio pro quo fertur, quia lex humana, sicut non potest obligare ad impossibile, ita nec potest obligare modo impossibili, nec circa talem modum obligandi aliquid statuere, quod pugnet cum ratione naturali; ostensum autem est, illum modum obligandi esse impossibilem & contra rationem naturalem; sensus ergo illius particulæ, si apponatur, erit, ut *ex nunc*, ac lex promulgatur in loco debito, sine ulla mora incipiat obligare omnes; ad quorum notitiam moraliter devenire potest, & *ex tunc*, etiam extendatur obligatio ad omnes, prout crescet etiam moralis potestas diffundendi notitiam ad omnes, & ideo dixit Medina, promulgationem legis non fieri in instanti, aut in parvo tempore, sed in temporis spatio, quo possit ad notitiam omnium devenire, quod valde placet Suariorum, redditque rationem. Nam licet publicatio prima solemniter, brevi tempore fiat, & finiatur physicè (ut sic dicam) tamen non censetur moraliter completa, donec sensus ejus possit ad loca distantia pervenire, quod non fit parvo tempore; imò nec certo, ac determinato, sed prudentis arbitrio opus est, ut Doctores allegati *supra* dixerunt. Hæc autem intelligenda sunt de legibus præcipientibus, ut aliquid fiat, vel non fiat, non de irritantibus actus, vel de pœnalibus, in quibus est particula, *ex nunc*; Nam de hoc erit speciale dubium *infra*.

256. 7. Deducitur *tertiò*, legem dicentem post duos, vel tres menses à publicatione obligare, non comprehendere simul

N 2 omnes

omnes subditos, pro quibus fertur, si illud tempus designatum insufficientis sit, ut notitia ejus per totum territorium moraliter diffundatur, unde prius obligabit proximos, quam remotos, quia prius est sufficienter promulgata pro vicinis, seu presentibus, quam pro distantibus, nam si ad illos moraliter non possit notitia pervenire intra illos duos menses, vel tres, expectandum est longius tempus, arbitrio prudentis necessarium, ut notitia ad ipsos remotos moraliter possit diffundi. Unde ipse Medina bene dixit *supra*, posse legem esse sufficienter promulgatam respectu quorundam, & respectu aliorum non esse satis propositam.

257. 8. Deducitur *quarto*, post elapsum tempus sufficienter a solemnibus publicatione, ut ejus notitia per totum territorium, pro quo fertur, moraliter possit diffundi, absolute loquendo, obligat de facto in toto illo, & omnes de illo, etiam si forsitan per accidens, talis notitia, quoad plures subditos, vel etiam ad aliquam partem territorij non pervenerit. Hoc plane invenitur esse de mente D. Thom. *supra*, quia ad obligationem legis solum requiritur ut notitia ejus habeatur, vel possit per se haberi. Sed quando facta est sollemnis publicatio, & tempus sufficienter elapsum est, potest per se notitia legis ad omnes pervenire: Ergo hoc satis est, ut obliget, licet casu, & per accidens non pervenerit; quia tunc notitia legis non est per se, & morali, seu humano modo impossibilis. Leges autem non considerant ea, quae per accidens eveniunt, sed quae per se sunt necessaria; ita Suar *ibidem*, cum alijs.

258. 9. Deducitur *quinto*, quod si aliquis

medio aliquo extraordinario, ut arte Daemonis, vel per Angelum reciperet notitiam ante tempus moraliter, & humano modo sufficienter, non obligaretur a lege promulgata in curia; quia in tali casu esset excusatio, non solum ex parte subditi, sed etiam ex parte legis, & ideo simpliciter non obligat, vel quoad efficaciam, vel quoad sufficientiam (ut sic dicam.) Quando vero notitia legis, per se, & morali modo, potuit pervenire, & casu non pervenit, lex de se sufficienter obligat, licet per accidens, ignorantes excusentur. Quae differentia, quoad effectum obligationis legis, v. g. culpa, transgressionis, non videtur in esse moris considerabilis, nihilominus quoad alios effectus irritandi, aut inhabilitandi, valde considerabilis est, quia in uno casu annullatur actus factus contra legem, in alio vero minime; sic Suar. cum relatis authoribus, ex quibus, & ex dicendis *sect. seq.* facillimo negotio argumentis in contrarium adductis satisfieret.

SECTIO IV.

An lex Pontificia irritans contractum, absolutionem sacramentalem auferendo jurisdictionem, professionem, collationem beneficii, aliosque actus, & similiter lex poenalis, post publicationem factam solum Roma, statim obliget omnes absque ulla mora.

259. 1. Separatim excitatur hoc dubium a DD. quia specialem inveniunt difficultatem in duplici casu. Primo, quando lex dicit expresse se irritare *ex nunc*, vel a die publicationis. Secundo, quando talem clausulam non apponit, sed